

Bianca van Tilburg

Advocaat Financial Services, Financial Regulatory, Pensions and Compliance bij HVG Law LLP

Tamara Vlamings

Advocaat Financial Services, Financial Regulatory, Pensions and Compliance bij HVG Law LLP

De meeste pensioenfondsen hebben inmiddels een raad van toezicht en sinds 13 januari 2019 zijn de interne audit, risicobeheer en actuariële sleutelfuncties ingericht. De huidige taakstelling van het verantwoordingsorgaan past daar niet meer bij, de geschiktheid blijft achter bij die van de andere organen en functies en de kloof met de deelnemer wordt steeds groter. Het is dan ook tijd voor een vernieuwde aanpak onder een oude naam: de deelnemersraad! Hieronder leggen wij uit waarom.

Herijking rol verantwoordingsorgaan – terug naar de deelnemersraad!

HET VERANTWOORDINGSORGAAN HEEFT IN DE HUIDIGE VORM GEEN BESTAANSRECHT MEER

Als wij naar de huidige bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan kijken en deze één voor één afpellen, komen wij al snel tot de conclusie dat veel bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan al op een andere wijze binnen andere wettelijk voorgeschreven functies van het pensioenfonds zijn belegd en gewaarborgd. Als je kritisch naar de bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan kijkt, blijven er aan het eind van de rit maar twee zelfstandige bevoegdheden over. Die zien op de checks en balances tussen het bestuur en het intern toezicht.

Moet je voor deze twee zelfstandige bevoegdheden het verantwoordingsorgaan als pensioenfondsgorgaan in stand houden? Wij vinden van niet. Alvorens onze

oplossing aan te dragen voor de vernieuwde aanpak onder een oude naam, gaan wij eerst de huidige bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan langs om duidelijk te maken dat het verantwoordingsorgaan in de huidige vorm geen bestaansrecht meer heeft.

OVERLAPPENDE BEVOEGDHEDEN VERANTWOORDINGSORGAAN EN RAAD VAN TOEZICHT SCHRAPPEN VOOR VERANTWOORDINGSORGAAN

Eén van de redenen waarom het verantwoordingsorgaan geen bestaansrecht meer heeft in haar huidige vorm is gelegen in het feit dat het verantwoordingsorgaan momenteel veel bevoegdheden heeft, die de raad van toezicht ook heeft. De bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan overlappen dus met de bevoegdheden van de raad van toezicht en zijn daardoor al op een andere wijze geborgd. Zo heeft het

Besluitvorming wordt aantal stappen teruggezet zodat het verantwoordingsorgaan aanhaakt

verantwoordingsorgaan adviesrechten ten aanzien van:

- 1 het beloningsbeleid;
- 2 gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- 3 liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds; en
- 4 het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst.

De raad van toezicht heeft ten aanzien van dezelfde onderwerpen goedkeuringsrechten. Het is dan dubbel om het verantwoordingsorgaan op dezelfde onderwerpen om advies te vragen. Bovendien is voor deze onderwerpen voldoende kennis nodig om hier een oordeel over te kunnen geven. Kennis die bij de leden van het verantwoordingsorgaan nogal eens ontbreekt. Er gelden geen geschiktheidseisen die een bepaald kennisniveau voorschrijven. Dit maakt dat waar het bestuur met de raad van toezicht veelal reeds in een vergevorderd stadium is ten aanzien van besluitvorming, een aantal stappen teruggezet moet worden om te zorgen dat het verantwoordingsorgaan ook voldoende is aangehaakt. Dit leidt potentieel tot vertraging, het opnieuw voeren van discussies en onbegrip bij betrokken partijen.

OVERIGE BEVOEGDHEDEN VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN DIE ELDERS OF ANDERS GEBORGD ZIJN, SCHRAPPEN VOOR HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Naast deze overlappende bevoegdheden heeft het verantwoordingsorgaan momenteel ook nog andere bevoegdheden die al elders of anders geborgd zijn.

Het gaat hierbij om enerzijds:

- 1 het adviesrecht over de vorm en inrichting van het intern toezicht; en anderzijds
- 2 het advies over samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Het adviesrecht over de vorm en inrichting van het intern toezicht is achterhaald, aangezien de meeste pensioenfondsen een raad van toezicht moeten hebben. Bij *one-tier board* pensioenfondsen maakt het intern toezicht onderdeel uit van het bestuur en is een en ander qua bevoegdheden ook al wettelijk geregeld.

De samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten vloeit vaak reeds voort uit de onderhandelingen tussen sociale partners over de pensioenregeling. Het pensioenfonds stelt deze premie vervolgens vast. De actuariële functie en de certificerend actuaris controleren deze premie en de componenten hiervan. De rol van het verantwoordingsorgaan hierbij is nihil. Voor een goede adviesrol is bovendien de nodige actuariële kennis vereist. De toegevoegde waarde van een advies van het verantwoordingsorgaan, nadat daartoe gespecialiseerde mensen al verplicht bij het proces betrokken zijn, zien wij niet.

NIEUWE BEVOEGDHEDEN VERANTWOORDINGSORGAAN VOLGENS WETSVORSTEL VAN WEYENBERG ZIJN OVERBODIG

Ook de nieuw voorgestelde bevoegdheden via het wetsvoorstel Van Weyenberg inzake het (1) goedkeuringsrecht uitsluitingenlijst beleggingen en (2) het adviesrecht maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid moeten naar onze mening niet bij het verantwoordingsorgaan worden belegd. Het verantwoordingsorgaan is reeds betrokken bij het vaststellen van de risicohouding van het pensioenfonds, waarin ook de beleidsuitgangspunten worden vastgesteld (artikel 102a Pensioenwet). Op basis hiervan wordt ook de uitsluitingenlijst en het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid vastgesteld. Het is dan ook niet nodig om het goedkeurings- respectievelijk adviesrecht op deze gebieden bij het verantwoordingsorgaan te leggen. Op het risicoprofiel en het risicobeheer wordt toezicht gehouden door de raad van toezicht, maar ook door de sleutelfunctie risicobeheer, zodat de borging daarvan voldoende is geregeld. Er zijn dus al voldoende goed opgeleide professionals

Onduidelijk welk probleem wetsvoorstel Van Weyenberg dient op te lossen

betrokken bij het risicobeheer. Het toekennen van een goedkeuringsrecht aan het verantwoordingsorgaan kan er bovendien toe leiden dat de leden van het verantwoordingsorgaan worden aangemerkt als medebepaler, waarbij zij moeten voldoen aan geschiktheidsvereisten en getoetst worden door De Nederlandsche Bank op het gebied van beleggingen. Veel bestuursleden hebben al moeite om te voldoen aan deze vereisten, laat staan leden van het verantwoordingsorgaan. Wat ons betreft gaat dit een brug te ver en is ook echt de vraag welk ‘probleem’ opgelost dient te worden met deze voorgestelde uitbreidingen van de bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan.

BEVOEGDHEDEN DIE IN GEWIJZIGDE FORM BELANGRIJK ZIJN VOOR NIEUWE DEELNEMERSRAAD

De bevoegdheden die dan voor het verantwoordingsorgaan overblijven zijn:

- 1 het adviesrecht profielschets voor leden van de RvT;
- 2 bindende voordracht RvT leden;
- 3 advies over het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure; en
- 4 advies over het vaststellen en wijzigingen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Het adviesrecht inzake de profielschets voor leden van de raad van toezicht en de bindende voordracht van leden van de raad van toezicht zijn bevoegdheden die in stand moeten blijven, aangezien deze ervoor zorgen dat het bestuur niet zijn eigen toezichthouders kan uitzoeken. Deze bevoegdheden zijn belangrijke checks en balances in de governance van het pensioenfondsbestuur.

Ten aanzien van de klachten- en geschillenregeling en

dat ook een rol is weggelegd voor het verantwoordingsorgaan, maar dan niet in de vorm van advies voor het vaststellen van het beleid. Het bestuur moet verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan hierover. Dat is afdoende.

Naast het feit dat het verantwoordingsorgaan momenteel amper nog bevoegdheden heeft die nog niet elders zijn belegd of reeds op andere wijze zijn geborgd, is ook de kenniskloof tussen het verantwoordingsorgaan en de overige pensioenfondsen een heikel punt dat speelt in de discussie omtrent het bestaansrecht van het verantwoordingsorgaan.

Als het verantwoordingsorgaan geen rol meer zou hebben ten aanzien van het communicatie- en voorlichtingsbeleid wordt de afstand tussen bestuur en de deelnemers te groot. Goede communicatie naar de deelnemers is wel belangrijk, want uiteindelijk voeren de pensioenfondsen de pensioenregeling uit voor de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden. Het verantwoordingsorgaan kan, in gewijzigde vorm en met een aangepaste taakstelling aan die communicatie bijdragen. Dit gebeurt in de verzekeringswereld ook door de inzet van klantenraden. Onze oplossing luidt dan ook als volgt.

VERNIEUWDE AANPAK MET EEN OUDE NAAM: TERUG NAAR DE DEELNEMERSRAAD

In de vernieuwde aanpak heeft de deelnemersraad geen adviesrechten (behoudens hierna genoemd), maar fungeert de deelnemersraad als een klankbordorgaan voor het pensioenfonds. Het bestuur en de deelnemersraad komen dan vanzelfsprekend wel periodiek samen. In deze gezamenlijke overleggen legt het bestuur aan de deelnemersraad uit welk beleid is gevoerd en hoe zij de toekomst ziet. De deelnemersraad kan vragen stellen aan het bestuur en de raad van toezicht en mag spreken met de sleutelfunctionarissen alsmede met de accountant en actuaaris van het pensioenfonds.

Van deze overleggen brengt de deelnemersraad verslag uit in het jaarverslag en op de website van het pensioenfonds.

Om de checks en balances tussen het bestuur en de

deelnemersraad in de vernieuwde aanpak het recht om advies te geven over de profielschets van de leden van de raad van toezicht en heeft het recht van bindende voordracht. Immers, het bestuur moet niet in staat worden gesteld om haar eigen interne toezichthouders te kunnen kiezen. Op deze wijze worden de overgebleven zelfstandige bevoegdheden van het huidige verantwoordingsorgaan belegd bij de deelnemersraad.

Om er voor te zorgen dat het pensioenfonds contact blijft houden en in dialoog blijft met de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden wordt alle communicatie en voorlichting vanuit het pensioenfonds afgestemd met de deelnemersraad om zodoende duidelijke en begrijpelijke boodschappen te brengen. Daarmee kan de kloof tussen enerzijds het bestuur en het intern toezicht en anderzijds de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden kleiner gemaakt worden teneinde de band daarmee te verstevigen.

Ook zal het bestuur verantwoording moeten afleggen aan de deelnemersraad over de uitkomsten van de jaarlijks behandelde gevallen op basis van interne klachten- en geschillenprocedure. De deelnemersraad krijgt op die manier inzicht in de afhandeling van klachten en geschillen en kan advies uitbrengen naar aanleiding van deze uitkomsten en suggesties doen ter verbetering van het proces.

Tot slot zal de deelnemersraad samen met het bestuur de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het pensioenfonds vaststellen.

VOORDELEN VERNIEUWDE AANPAK DEELNEMERSRAAD TEN OPZICHT VAN HUIDIGE ROL VERANTWOORDINGSORGAAN

Door de vernieuwde aanpak en de introductie van de deelnemersraad wordt de problematiek rondom het bestaansrecht van het verantwoordingsorgaan in haar

huidige vorm opgelost. Er vindt niet langer meer overlap plaats met de bevoegdheden van het intern toezicht. Ook worden bevoegdheden die elders of op een andere wijze geborgd worden niet langer gehandhaafd.

Ook zal de introductie van de deelnemersraad de kloof verkleinen tussen het professioneel pensioenfondsbestuur, intern toezicht en sleutelfunctionarissen aan de ene kant en deelnemers, slapers en pensioengerechtigden aan de andere kant, door de deelnemersraad adviesrechten te geven op de gebieden die impact hebben op de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden.

De checks en balances worden alleen daar ingericht waar ze ook daadwerkelijk nodig zijn en waar het een toegevoegde waarde heeft.

Daar waar het verantwoordingsorgaan geen toegevoegde meer heeft en besluitvorming alleen maar onnodig vertraagt, gaat de introductie van de deelnemersraad bijdragen aan efficiënte besluitvorming en het pensioenfonds weer in verbinding brengen met haar achterban: de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden.

AFSLUITEND

Het verantwoordingsorgaan voegt in de huidige vorm onvoldoende waarde toe, aangezien veel bevoegdheden reeds elders zijn ondergebracht of anders zijn geborgd. Om de kloof met de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden te dichten en een aantal checks en balances in de governance van het pensioenfonds te borgen, stellen wij voor om de rol van het verantwoordingsorgaan te herijken en terug te gaan naar de deelnemersraad met beperkte adviesrechten en een duidelijke klankbordfunctie ter verbinding met de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

